

ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ

Τάξη: Α 1-9

Μάθημα : Νέα Ελληνικά

Ημερομηνία : 5.06.2003

Χρόνος: 2.30'

Ωρά : 7.45 π.μ.

ΜΕΡΟΣ Α': ΕΚΘΕΣΗ (Μονάδες 8)

Να αναπτύξετε ένα από τα πιο κάτω θέματα :

- 1 Σε κάθε εποχή και κοινωνία παρατηρείται το κοινωνικό φαινόμενο της διάστασης των γενεών , δηλαδή η διαφωνία και η προβληματική επικοινωνία ανάμεσα στους νέους και στους μεγαλύτερους . Στις μέρες μας το κοινωνικό αυτό φαινόμενο πήρε διαστάσεις ανησυχητικές , έτσι που να θεωρείται οξύτατο πρόβλημα .
Ποια αίτια κατά τη γνώμη σας προκαλούν αυτό το φαινόμενο και πώς νομίζετε ότι μπορεί να αντιμετωπιστεί;
- 2 Να περιγράψετε ένα πρόσωπο που σφύταθείτε ιδιαίτερα , συσχετίζοντας τα εξωτερικά με τα εσωτερικά του γνωρίσματα .
- 3 Στις μέρες μας κρίνεται απαραίτητο να γνωρίζει κανείς πλάι στη δική του γλώσσα μία ή περισσότερες ξένες γλώσσες . Αναφερθείτε στις θετικές και τις αρνητικές συνέπειες της γλωσσομάθειας .

ΜΕΡΟΣ Β': ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ - ΓΛΩΣΣΑ (Μονάδες 4)
Αδίδακτο δοκίμιο: Είναι η εφηβεία προβληματική ηλικία; (Σ. Γκίκα)

Η εφηβική ηλικία που εκτείνεται από το 13ο έως το 20ό έτος- είναι μια μεταβατική ηλικία. Μεταβατικά όχι μόνο από βιολογική αλλά και από ψυχολογική άποψη. Ο έφηβος πρέπει να ολοκληρωθεί ως άνθρωπος, να γίνει ώριμος, να επιτύχει την πλήρη ένταξή του στην κοινωνία και να γίνει ικανός να λύσει τα προβλήματα της ζωής (να αποκτήσει ένα επάγγελμα, να δημιουργήσει οικογένεια κλπ.).

Ο έφηβος έχει ανάγκη από ενθάρρυνση, από ενίσχυση της αυτοπεποίθησής του, ώστε να μπορέσει αργότερα να λύσει τα προβλήματα της ζωής. Η αυτοπεποίθησή του παιδιού και του εφήβου δέχεται πολλά πλήγματα, και μέσα στην οικογένεια και στο σχολείο. Στην οικογένεια είναι δυνατό να αποτιμάται, να επικρίνεται ή να παραμερίζεται σε σχέση με τα άλλα μέλη της οικογένειας, που συνήθως αντιμετωπίζονται ως πιο «άξια» ή πιο προικισμένα. Στο σχολείο, όταν ο έφηβος δεν ανταποκρίνεται ικανοποιητικά στα μαθήματά του, η αυτοεκτίμησή του μειώνεται. Κάτω από την πίεση των μαθημάτων (που δυστυχώς είναι καθιερωμένα σύμφωνα με την αρχή της ποσότητας και όχι της ποιότητας) και το φόβο της απόρριψης καταφεύγει στις απουσίες. Ποιος σκέφτηκε ότι και η καταφυγή στα ναρκωτικά μπορεί να είναι αποτέλεσμα της υπερβολικής πίεσης, που ασκείται πάνω στους εφήβους-μαθητές, στο παραφόρτωμά τους με ένα σωρό μαθήματα. Ένας περιορισμός της ποσότητας προς όφελος της ποιότητας θα μείωνε το μαθητικό άγχος και τις πολύ άσχημες συνέπειές του.

Γενικά ο έφηβος, και όταν ακόμη αποτυγχάνει, δεν είναι φαστό να αποδοκιμάζεται ή να κατηγορείται (από δασκάλους, γονείς κλπ.). Αντίθετα, πρέπει να βοηθιέται να ξεπερνά τις αδυναμίες του, να διορθώνει τα λάθη του. Γενικά, πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ισότιμος άνθρωπος από τους μεγαλύτερους.

Πιο πέρα είναι ανάγκη να δίνουμε στους εφήβους μια ρεαλιστική αίσθηση της ζωής, μακριά από ψεύτικους ιδεαλισμούς. Είναι ανάγκη να μάθουν τους πραγματικούς νόμους της ζωής και όχι να τρέφονται με άφθονη και αφελή ηθικολογία, που πολλές φορές επιδρά αποπροσανατολιστικά και δε βοηθά για μια ρεαλιστική αντιμετώπιση της ζωής.

1. Η αυτοπεποίθηση του εφήβου δέχεται πολλά πλήγματα. Από ποιους και με ποιον τρόπο δέχεται τα πλήγματα αυτά; (μον.2)

2. Γράψτε από ένα συνώνυμο για τις λέξεις:

Αποδοκιμάζεται

Ικανός

(μον.0.5)

3. Δώστε τα αντίθετα των πιο κάτω λέξεων:

Ρεαλιστική

Επικρίνεται

(μον. 0.5)

4. Να γράψετε προτάσεις με τις πιο κάτω λέξεις έτσι ώστε να φαίνεται η σημασία τους:

Αίσθηση

Ισότητα

(μον.0.5)

5. Να ετυμολογήσετε τις πιο κάτω λέξεις:

Οικογένεια

Μεταβατική

(μον.0.5)

ΜΕΡΟΣ Γ': ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ – ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (Μονάδες 8)

α. ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Λουκής Λάρας», Δ. Βικέλα

Η Ανδριάνά μόνη ήτο απούσα. Είχεν εξέλθει προς εύρεσιν τροφής. Και άλλοτε κατώρθωσε να ποιήσῃ την πενιχράν δίαιτάν μας συλλέγουσα χόρτα άγρια εις τους πέριξ του χωρίου λόφους. Αλλ' εβράδυνεν ήδη να επιστρέψῃ. Και η μήτηρ μου, ανησυχούσα, πολλάκις ήνοιξε την θύραν και προσέτεινε την κεφαλὴν εις την οδόν, να ἴδῃ μη φαίνεται ερχομένη.

Η Ανδριάνά ήτο ο γενικός προστάτης, η αληθὴς πρόνοια ολοκλήρου της εις Μεστά* δυστυχούς ημῶν ομάδος. Πλήρης αυταπαρνήσεως και αφοσιώσεως, περιέβαλε την μητέρα και τας ἀδελφάς μου και εφρόναζε περί πάντων των λουτών* όλα τα επρόφθανεν, όλα τα εσυλλογίζετο· αυτή εύρισκεν ή εφεύρισκε την καθημερινήν τροφήν μας, αυτή έφερε το νερόν εκ της πηγής, αυτή κατώρθωσε δι' αχύρων και παλαιών ταπήτων ν' αυτοσχεδιάσει στρωμάς δι' όλους εις τα εύκαιρα* δωμάτια της οικίας οικίης* αυτή μας έ-

1. Να γράψετε τρεις χαρακτηρισμούς για την Ανδριάνά και να τους δικαιολογήσετε. (μον.1)

β. ΠΟΙΗΣΗ

«Ερωτόκριτος», Β. Κορνάρος

κι ώρες ξερβά τα ξάλα τως κι ώρες δεξά τα παίζουν.
Πολλά μεγάλη δύναμην έχει ο Καραμανίτης,
20 πλιας τέχνης* και πλιας μάστοριάς είν' το παιδί της Κρήτης
και με την τέχνην συντηρά,* την ώρα που μαλώνει,
τη χέρα του Σπιθόλιοντα σε ποια μερά ξαμάνει*
κι εξώφευγε τοι κοπανιές* κι ήβλεπε το σπαθί του
κι ωσάν αϊτός επά κι εκεί επέτα το κορμί του·
25 σύρνεται οπίσω, παίνει ομπρός, ξερβά δεξά γιαγέρνει*
και πρίχου* σώσει η κοπανιά εις το σπαθί την παίρνει
κι όποιο σπαθί είχ' έτοια* βαφή, σίδερο δεν το πιάνει
ουδέ ποτέ τσακίζεται ουδ' αδονιά* δεν κάνει.
Πότε και λίγα του 'διε κι απάνω εις το σκουτάρι,
30 στη γη κομμάτια το 'ριχνε το φοβερό λιοντάρι.
Ήσπεκεν ο Χαρίδημος σαν άντρας κι ανιμένει
κι εγύρευε να βρει καιρόν η χέρα η τιμημένη.
Δε θέλει δίσχος διάφορον* οι κοπανιές να παίνουν,
ωσάν επηαίναν του θεριού τ' άγριου του θυμωμένου,
35 που τότε εβάςειε το σπαθί, πότες εις το σκουτάρι,
μ' ασήνες οι λαβωματιές δεν έχουνε τη χάρη.

Μα τούτος έχει απομονή και πολεμά με γνώση
κι εγύρευέ τονε ανοικτό, για να τότε λαβώσει,
και πάντα ομπρός στα μάτια του με το σπαθί ξαμάνει,
40 για να τότε κρατεί μακριά, να μην πολυσμάνει.
Με τον καιρό ο Χαρίδημος τη χέρα χαμηλώνει
κι ήρε του το μερί* ανοικτό, δαμάκι* το λαβάνει.
Σ' κείνο τον τόπο του 'βγαλε τότες το πρώτον αίμα
κι αρχίσαι κι εχαίρουντα κείνοι οι πολλοί όπού τρέμα·
45 λιγάκι τον ελάβωσε, πούρι* το αίμα εβγήκε
και το σπαθί του εις το μερί λαβωματιά του αφήκε
κι ωσάν τεχνίτης στ' έργατα πάντα καιρό γυρεύγει
με γνώση και με μαστοριά να κρούγει και να φεύγει
Τη δεύτερη λαβωματιά στο στήθος του την κάνει
50 κι ήτον ετούτη ακρόκαλη, αίμα πολύ του βγάνει.
Γυρεύγει τόπο και καιρόν εκείνη την ημέρα
να κάμει μια μαλιά καλήν η τιμημένη χέρα.

1. Ποιες είναι οι ιδιότητες που αντιπαραβάλλονται μέσα στο απόσπασμα ;
Στην απάντησή σας να δώσετε στοιχεία μέσα από το απόσπασμα αναφορικά με τις ιδιότητες αυτές. (μον.1.25)

«Ο δώδεκλόγος του Γύφτου», Κ. Παλαμά

και μην έχοντας πιο κάτω άλλο σκαλί
να κατρακυλήσεις πιο βαθιά

στον Κακού τη σιάλα, -

για τ' ανέβασμα ξανά που σε καλεί

θα αιστανθείς να σου φυτρώσουν, ω χαρά!

40 τα φτερά,

τα φτερά τα πρωτινά σου τα μεγάλα!

1. Ποιο είναι το τελικό μήνυμα του ποιητή στους πιο πάνω στίχους; (μον. 1)

«Ιθάκη», Κ. Καβάφη

Η Ιθάκη σ' έδωσε τ' ωραίο ταξίδι.

Χωρίς αυτήν δεν θα 'βγαίνες στον δρόμο.

Αλλά δεν έχει να σε δώσει πια.

Κι αν πτωχική την βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.

Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα,

ήδη θα το κατάλαβες οι Ιθάκες τι σημαίνουν.

1. Τι είναι κατά την άποψή σας η Ιθάκη του ποιήματος; (μον.1)

γ.ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

«Η 9^η Ιουλίου 1821», Β. Μιχαηλίδη

«Πίσκοπε, 'γώ την γνώμην μου ποτέ δεν την αλλάσω
κι όσα κι αν πεις, μεν θαρευτείς πως εννά σου πιστέψω.
'Εχω σταν νουν μου, Πίσκοπε, να σφάξω να κρεμμάσω,
κι αν ημπορώ 'πού τους Ρωμιούς την Κύπρον να παστρέψω,
κι ακόμα, αν ημπορέι τον κόσμον να γυρίσω,
εθεννά σφάξω τους Ρωμιούς, ψυχήν να μεν αφήσω!»
«Η Ρωμιοσύνη εν φυλή συνάκαιρη του κόσμου,
κανένας δεν ευρέθηκεν για να την ηξηλείψει,
κανένας! γιατί χχέπει την 'πού τα 'ψη ο Θεός μου.
Η Ρωμιοσύνη εννά χαθεί, όντας ο κόσμος λείπει!

180

Διαχρονικότητα πάντως υπάρχει, κατ'ελάχιστον, όταν θα τον δούμε
1. Ποια διάσταση δίνει στη Ρωμιοσύνη ο ποιητής σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα;
(μον. 1)

δ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Στη στράτα που διαβαίνανε πουλάκια κιλαηδούσαν,
δεν κιλαηδούσαν σαν πουλιά, μήτε σαν χελιδόνια,
μόν' κιλαηδούσαν κι έλεγαν ανθρώπινη ομιλία:

45 «Ποιος είδε κόρην όμορφη να σέρνει ό πεθαμένος!

- Άκουσες, Κωσταντίνε μου, τι λένε τὰ πουλάκια;

- Πουλάκια είναι κι ας κιλαηδούν, πουλάκια είναι κι ας λένε».

Και παρεκεί που πάγαιναν κι άλλα πουλιά τούς λένε:

«Δεν είναι κρίμα κι άδικο, παράξενο μεγάλο,

1. Να γράψετε τρία χαρακτηριστικά της δημοτικής ποίησης, όπως αυτά φαίνονται στο πιο πάνω απόσπασμα (μον. 0.75)

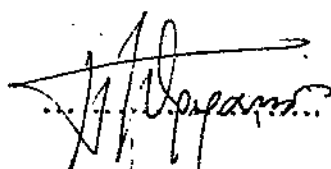
ε. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ: «Αιολική Γη», Η. Βενέζη (Μονάδες 2)

1. Να χαρακτηρίσετε δύο πρόσωπα που ξεχωρίσατε μέσα απο το μυθιστόρημα και να δικαιολογήσετε τους χαρακτηρισμούς; (μον.2)

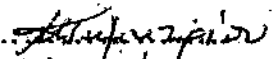
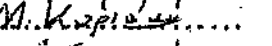
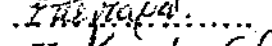

Ευθυβούλου Τάκης

Ο Συντονιστής

Ορφανού Πλάτωνας

Οι Εισηγήτριες

Δημητρίου Μ.
Κυριάκου Μ.
Πενταρά Ε.
Σάββα- Γιαπάνη Κ.
Γεωργιάδου Α.